

«Ένας (ἀκόμη) λόγος για τὸ καλοκαίρι» (καταγραφές μνήμης παρωχημένων ἡμερῶν)

Τοῦ π. Κ. Ν. ΚΑΛΛΙΑΝΟΥ, πρεσβυτέρου

Βαδίζοντας σταθερά, τὰ τελευταία σκαλοπάτια τῆς ἀνοιξης, ἐτοιμαζόμαστε νὰ εἰσοδεύσουμε στὴν ὀλόφωτη καὶ καθάρη ἀὐλὴ τοῦ καλοκαιριοῦ· ποὺ ἔχει, ἀναμφίβολα, τὴ χάρη του, ὡσὰν ἐποχὴ, ἀλλὰ καὶ παρέχει τὴ δυνατότητα, γιὰ ἓνα διάλειμμα, μιὰ διακοπὴ ἀπ' τὶς φροντίδες τοῦ βίου, τὴν καθημερινότητα, ὅπου γεννᾷ τὴν ἀνία, τὴν ρουτίνα καὶ τὸ ἄγχος, γιὰ φρεσκαρίσματα τοῦ εἶναι καὶ ἀνάκτηση δυνάμεων.

Ὅμως ἐδῶ ὁ λόγος εἶναι γιὰ τὸ καλοκαίρι· καὶ γιὰ ν' ἀκριβολογοῦμε, οἱ γραμμὲς αὐτὲς χάρσονται μὲ τὴν προοπτικὴ τῆς καταγραφῆς κάποιων θερινῶν στιγμῶν, ἰδιαίτερα τοῦ καιροῦ τῆς παιδικῆς ἡλικίας, τότε ποὺ μὲ ἀθῶα μάτια καὶ λευκὴ ψυχὴ, βλέπαμε καὶ αἰσθανόμασταν τὸ μεγαλεῖο τῆς ἀπλότητας, τῆς ὁμορφιάς καὶ τῆς ἀξιοπρέπειας.

Ὁρες θερινῆς λοιπόν· πληρωμένες ἀπὸ φῶς καὶ κάλλος· κεντημένες μὲ ἡλιαχτίδες καὶ πάντα φροντισμένες, ὡσὰν τὸ λευκὸ πεζούλι, μὲ τὰ φρεσκοποτισμένα βασιλικά, ὅπου κοιτάει τὸ πέλαγο, σὲ ὥρα πρωινή. Ὡστόσο τὶς στιγμὲς αὐτὲς ἡ μνήμη ξεκόβει δρόμο ἀνάμεσα σ' ἓνα πλήθος μεριμνῶν καὶ ἐπιστρέφει, σὲ μέρες ἀρχαῖες, πάντα ὅμως ζωντανῆς καὶ νωπῆς· ἐπιστρέφει σὲ καιροὺς παιδικῆς ἡλικίας, ξαναζώντας ἔτσι κάποια καλοκαίρι· ἀπλὰ καὶ ἤρεμα, μοσχομυρισμένα δὲ μὲ ἄρωμα βασιλικοῦ, γαρυφαλιάς καὶ ἀρμύρας. Ἐπιστρέφει σ' ἓνα νησιώτικο χωριό, ποὺ ἔμοιαζε μὲ μιὰ χούφτα βότσαλα λευκὰ σπαρμένα σὲ χαλκοπράσινο χαλί.

Τότε λοιπόν τὸ καλοκαίρι ἄρχιζε ἀπ' τὴ γιορτὴ τοῦ Ἁγ. Γιαννιοῦ τοῦ Ριγανᾶ (24 Ἰουνίου, ποὺ ἐορτάζεται τὸ Γενέθλιο τοῦ Ἰω. Προδρόμου). Θεωροῦσε ἀπαραίτητο ὁ ἀπλοϊκὸς χωριάτης, τούτη τὴ μέρα μαζί μὲ τὴν ἱαματικὴ ρίγανη, ποὺ θὰ μαζέψει, νὰ ρίξει στὸ κεφάλι του λίγο θαλασσινὸ νερό, γιὰ τὸ καλό.

Παράλληλα ἐτοιμαζόταν ὁ τόπος γιὰ τὴ γιορτὴ τοῦ Ἁγ. Ἀποστόλου, μὰ περισσότερο,

γιὰ τὸ πανηγύρι τῶν Ἁγ. Ἀναργύρων (1 Ἰουλίου), ποὺ ἦταν οἱ πολιοῦχοι τοῦ χωριοῦ. Κι ἄνοιγε ἡ καρδιὰ τῶν συγχωριανῶν ἀπὸ τὴ χαρὰ τοῦ πανηγυριοῦ, ποὺ ἄπλωνε παντοῦ μαζί μὲ τοὺς ἤχους τοῦ βιολιοῦ καὶ τοῦ λαγούτου, ὅταν στὴν πλατεία ὕστερ' ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν στήνονταν ὁ χορὸς. Οἱ λευκὲς «τσαμιστὲς» φουστάνες, τὰ καλὰ κεντημένα πουκάμισα καὶ οἱ ὁμορφοκεντημένες γόβες, μαζί μὲ τὰ μεταξωτὰ μαντήλια γέμιζαν τὸ χῶρο, τονίζοντας ἔτσι, πῶς εἶναι γιορτὴ καὶ μάλιστα ἡ κατ' ἐξοχὴν γιορτὴ τοῦ χωριοῦ.

Κι ἔρχονταν ὕστερα οἱ μέρες τοῦ ἀλωνάρη. Φωτισμένες ἀπ' τὸ ἐκτυφλωτικὸ ἡλιόφως, ποὺ ἔκανε τὸν τόπον ὄλο νὰ φεγγοβολᾷ καθὼς ἦταν λευκὸς ἀπ' τὸν ἀσβέστη καὶ καθαρὸς ἀπ' τὴ σχολαστικὴ τὴν πάστρα. Ἀντιφέγγιζε δὲ τούτη ἡ λευκότητα στὸ γαλάζιο φόντο τοῦ Αἰγαίου ποὺ τούτες τὶς στιγμὲς εἶναι κεντημένο μὲ ἡλιαχτίδες, ὡσὰν τριμμένη διαμαντόπετρα, μικρὰ νησάκια καὶ λογιῶ-λογιῶ πλεούμενα.

Στὴ μνήμη ἀπομένουν πάντα ἐκεῖνα τὰ πλημμυρισμένα ἀπὸ λυρισμὸ καὶ ποιητικὴ ὁμορφιὰ θερινὰ πρωινὰ τοῦ Ἰουλίου μὲ τὰ φρεσκοποτισμένα λουλούδια καὶ κηπευτικά, τὶς νοτισμένες πλάκες καὶ τὶς ὑγρὲς νεογεμισμένες στάμνες, ἀπ' ὅπου ἀναδίνονταν ἡ περιεργὴ ἐκεῖνη μοσχοβολιὰ τοῦ βρεγμένου χώματος. Αὐτὲς οἱ ὥρες, οἱ ὥρες Ἐλύτη (Ἁ. Καραντώνης) μπερδεύονται μέσα μου μὲ φωνῆς τζιτζικιοῦ, ποὺ ὑμνοῦν τὸ θερινὸ μεσημέρι, γλάρων καὶ φυσικὰ παιδιῶν, ποὺ ἀνεβοκατεβαίνουν τὸ καλτερίμι, πασιζώντας νὰ βροῦν τρόπο νὰ καλύψουν τὸ χρόνο τους, μέχρι νὰ πάνε μὲ τὶς μανάδες τους, στὴ θάλασσα.

Κι ὕστερα, ὅταν ἐρχόταν τὸ δροσερὸ ἀπόβραδο, μαζεύοντας συντροφιῆς-συντροφιῆς οἱ γέροντες καὶ οἱ γερόντισσες τοῦ χωριοῦ σὲς λευκὲς πεζοῦλες τῶν σπιτιῶν, ὡσὰν χοροὶ σ' ἀρχαῖο θέατρο, ἐντελῶς ἰδιότυποι καὶ φυσικοί, δι-

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΟΣ ΙΩΑΣΑΦΑΙΩΝ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΟΡΟΥΣ

Τοῦ Παύλου Μοναχοῦ Λαυριώτου

Μία ἀπὸ τὶς πρὸ ἱστορικῆς Καλύβες ποὺ ἀποτελοῦν τὸ «ἀσκητικὸν χωρίον ἢ συνοικισμὸν»¹ τῆς Ἱ. Σκήτης Καυσοκαλυβίων εἶναι καὶ ἡ Καλύβη τοῦ Ἁγίου Γεωργίου (Ἰωασαφαίων). Ἡ Καλύβη αὐτὴ ἀρχικὰ ἐτιμάτο στὸ ὄνομα τῆς «θείας Ἀναλήψεως» καί, μετὰ τὴν ἐγκατάσταση κατὰ τὸ τέλος τοῦ περασμένου αἰῶνος σ' αὐτὴν τῆς ἀδελφότητος τῶν Ἰωασαφαίων, ἀφιερώθηκε στὴ μνήμη τοῦ ἁγίου Μεγαλομάρτυρος Γεωργίου.

Στὴν παρούσα ἐργασία θὰ ἀσχοληθοῦμε συνοπτικὰ μετὰ τὴν ἱστορία αὐτῆς τῆς περιωνύμου ἀδελφότητος ἢ ὁποῖα ἐδέσποσε ἀπὸ τὸ τελευταῖο τέταρτο τοῦ περασμένου καὶ μέχρι τὴν ὀγδοῦν δεκαετία τοῦ λήγοντος αἰῶνος.

Προεισαγωγικά, μποροῦμε νὰ σημειώσουμε πῶς ἡ ἀδελφότης αὐτὴ, γνωστὴ κυρίως γιὰ τὸ ἀγιογραφικὸ τῆς ἔργο, συμπλήρωσε ἑκατὸ ἔτη,

περίπου, ζωῆς καὶ δράσης. Ἰδρύθηκε ἀπὸ τὸν Γέροντα Ἰωάσαφ τὸν Καπλαδόκη, μετὰ τὸν θάνατο τοῦ ὁποῖου ἐγκαταστάθηκε στὰ Καυσοκαλύβια τὸ 1881 καὶ μετὰ τὴν συμπλήρωση ἑκατὸ ἐτῶν ζωῆς, ἔπαυσε νὰ ὑπάρχει μετὰ τὸν θάνατο τοῦ τελευταίου αὐτῆς ἀδελφοῦ, μοναχοῦ Ἀντωνίου, τὸ 1990. Βέβαια, ἡ ἱστορία τῆς ἀδελφότητος αὐτῆς δὲν συμπίπτει μετὰ τὴν ἐγκατάστασή της στὴ Σκήτη τῶν Καυσοκαλυβίων ἀπὸ τὸν Ἱερομ. Ἀντώνιο, ἀλλὰ προεκτείνεται λίγα χρόνια πρὶν, ὅταν ὁ Γέρον Ἰωάσαφ ὁ Καπλαδόκης ἦλθε στὸ Ἅγιο Ὄρος περὶ τὸ ἔτος 1852 καὶ ἐμόνασε στὴν Ἰβηρητικὴ Σκήτη τοῦ Τιμίου Προδρόμου.

Πολύτιμη ἱστορικὴ πηγὴ γιὰ τὴ σύνταξη τοῦ παρόντος ἀπετέλεσαν οἱ χειρόγραφες σημειώσεις τοῦ Μοναχοῦ Γεωργίου καὶ τοῦ Ἱερομ. Ἰωάσαφ, ἀμφοτέρων ἀδελφῶν τῆς ἀδελφότητος

χωρὶς ἔχνος ὑποκρισίας, γιὰ τὸ δικό τους ἔργο ἦταν ἡ ἴδια τους ἡ ζωὴ. Κάθονταν σιωπηλοὶ οἱ γέροντες ἀτενίζοντας τὸ πέλαγο ποὺ στολίζονταν τώρα μετὰ τὰ φῶτα τῶν γρῖ-γρῖ, κάθονταν καὶ δίπλα τους τὰ ἐγγόνια, κοιτάζοντάς τους μετὰ κείνο τὸ ἀθῶο βλέμμα ἢ καὶ θρυμματίζοντας κάπου-κάπου τὴ σιωπὴ τους μετὰ ἐρωτήματα ὅπως, «παπποῦ κοίτα δῶ...» κ.ἄ.

Ἐρχονταν κάποτε καὶ οἱ σεπτῆς ἡμέρες τοῦ Δεκαπενταύγουστου μετὰ τὶς δειλινῆς καμπάνες τῆς Παράκλησης στὴν Κυρία Θεοτόκο, ὅπου ὁ κατανυκτικὸς τους ἦχος συντροφεύονταν ἀπ' τὸ δροσερὸ ἀπομεσημεριάτικο μελέμι. Τότε, κείνες τὶς μέρες, τὸ χωριὸ μοσχομύριζε ψημμένο δαμάσκηνο καὶ φρυγανιασμένο χορτάρι. Νήστευαν οἱ ἄνθρωποι καὶ εὐλαβοῦνταν τὶς μέρες αὐτές. Μάζευαν ὑπομονετικὰ τοὺς καρπούς — σύκα, ἀμύγδαλα, δαμάσκηνα — ἐνῶ πρόσφεραν στὴ Γιορτὴ τῆς Μεταμόρφωσης (6 Αὐγούστου) τὶς ἀπαρχῆς τῶν καρπῶν τῆς ἀμπέλου, τὰ πρῶτα σταφύλια, νὰ τὰ εὐλογῆσει ὁ ἱερέας, καὶ ὕστερα νὰ τὰ γευτοῦν οἱ πιστοί, εὐχόμενοι καὶ τοῦ χρόνου.

Κι ὅταν ἔφτανε ἡ μέρα τῆς πάνσεπτης Κοίμησης τῆς Παναγίας, μετὰ τὶς εὐλαβικῆς μὰ τόσο

χαρμόσυνες καμπάνες, κινούσαν νὰ πάνε οἱ χωρικοὶ στὸ πανηγύρι τ' ἀντικρινοῦ χωριοῦ, στολισμένοι μετὰ τὰ καλά τους πάνω στὰ ζῶα τους, ποὺ καὶ αὐτὰ τὰ στολίζαν μετὰ καλὰ κιλίμια. Λαμποκοπούσε ὁ τόπος καὶ τὰ πρόσωπα ἔδιναν καὶ ἔπαιρναν οἱ εὐχές, γιόρταζε ὁ τόπος καὶ ἐνιωθε τότε τὸ πάντρεμα τοῦ Ἑλληνικοῦ μετὰ τὴν Ὁρθοδοξία, καθὼς ὑψωνόταν πάνω ἀπ' ὅλα τὸ ὀρθόδοξο ἑλληνικὸ πανηγύρι.

Τὰ χρόνια πέρασαν ἢ ἡ μνήμη, αὐτὲς τὶς θερινῆς τὶς ὥρες, ἀπομένει ταπεινὸς νοσταλγὸς ἐκείνου τοῦ τόπου, ἐκείνων τῶν εὐλογημένων στιγμῶν. Γιατὶ ἂν πρέπει κάποτε νὰ διατηρηθεῖ στὴ μνήμη κάτι, ἐτοῦτο εἶναι καθαρὰ καὶ ξεκάθαρα ἡ ἀψεγάδιαστη ὁμορφιὰ τῶν παιδικῶν μας χρόνων, ὅταν τὰ πάντα, ἐποχές, γιορτές, ἄνθρωποι, πράγματα ἀξιολογοῦνταν διαφορετικά, δίχως τὴν ἐτικέτα τοῦ συμφέροντος καὶ τὸ μαράζι τῆς καχυποψίας.

Δὲν ξέρω, μὰ ὁ παρακάτω στίχος τοῦ ποιητῆ, κάποτε, ὅταν τὰ παραπάνω θυμηθῶ, πολὺ με βασανίζει.

*«Κύριε, δός μου πάλι τὴν καρδιά,
ποὺ δάκρυζ' ἀπ' ἀγάπη»
(Π. Β. Πάσχος).*